

Zending schrijft **GESCHIEDENIS**

• door Kees Fieggen

WAAR MOET JE OVER SCHRIJVEN ALS JE DE GESCHIEDENIS VAN DE ZENDING WILT VERHALEN? WAAR BEGIN JE, WAT LAAT JE WEG? HET LEEK ME BETER OM AAN DE HAND VAN VOORBEELDEN (VAN VOORAL PIONIERS) DUIDELIJK TE MAKEN WAT ZENDING IS OF ZOU MOETEN ZIJN. EN NATUURLIJK KAN DAT NIET ZONDER BIJBELSE BASIS - DUS VERTREKT DE TREIN VANUIT DE EVANGELIËN, OM NA ENKELE HALTES IN HANDELINGEN NOG WAT ZELFGEKOZEN PLAATSEN AAN TE DOEN. WIE WEET HELPT DIT RELAAS SOMMIGEN OM OOK AAN BOORD TE STAPPEN ... OF IN ELK GEVAL MEER BETROKKEN TE RAKEN BIJ HET NOG STEEDS DOORGAANDE WERK VAN GOD IN DEZE WERELD.

>>

Zoals de Vader Mij gezonden heeft ...

Jezus zelf is de grote Zending: Hij werd door de Vader gezonden en Hij is het grootste en meest bijzondere voorbeeld voor elke zending. Zonder Hem was er helemaal geen (geloofs)zending geweest. Hij is Oorsprong, Zin en Doel van de zending. Hij was van eeuwigheid af bereid om te gaan, maar Hij heeft gewacht tot de tijd rijp was (de Bijbel spreekt over de 'volheid van de tijd'). Bereidheid om te gaan betekende voor Hem dat Hij Mens werd, een Lichaam kreeg - om daarin te kunnen lijden en zelfs te sterven. Het betekende voor Hem zelfs dat Hij de Godverlatenheid in ging - en dat is precies datgene wat geen enkele zending ooit meer hoeft te doen, al kun je je als zending heel eenzaam voelen. Wat we in de geschiedenis van de zending steeds tegenkomen, is de bereidheid om voor de Naam van de Heer te lijden (zie o.a. Joh.15:20)¹.

Een ander belangrijk aspect vinden we in hoe Hij met zijn Zender omging. Denk aan "de Zoon kan niets doen van zichzelf, tenzij Hij de Vader iets ziet doen ..." (Joh.5:19), aan de vele malen dat Hij in gebed wordt gevonden en aan de keren dat de Vader vanuit de hemel van Hem getuigde (zoals bij de doop in de Jordaan). Tussen Vader en Zoon was er een volkomen overeenstemming in het doel van de zending, maar ook een volmaakte gemeenschap op ieder moment in de uitvoering van dat doel. De meest effectieve zendingen waren mannen van gebed en geloofsvertrouwen, die zich Gods doel en weg eigen hadden gemaakt.

... zo zend ik ook u.

Deze titel van een boek van Cor Bruins (de moeite van het lezen waard!) komt uit Joh.20:21. De Heer Jezus had een aantal mannen uitgekozen (Joh.15:16) om Hem en zijn Werk bekend te maken. De twaalven waren ooggetuigen van zijn dood en opstanding en waren door Hem onderwezen. Na zijn opstanding heeft Hij zich gedurende een periode van 40 dagen meermalen aan hen vertoond, heeft Hij hen onderwezen en heeft Hij hun verstand geopend (Luk.24:26, 27, 44-49 en Hand.1:2-8), zodat alles wat ze eerder van Hem hadden gehoord ook echt voor hen zou gaan leven. Wel moesten ze wachten totdat Hij op een nieuwe manier bij hen zou komen door de uitstorting van de Heilige Geest. Op die manier zouden ze bekleed worden met kracht uit de hoge. En wat een verschil heeft dat alles bij hen gemaakt: we zien

¹ Wie vanuit het Johannes evangelie meer wil leren over zending, zou kunnen beginnen in 14:12 en dan doorlezen tot en met het eind van het evangelie.

Petrus en Johannes zonder vrees voor het Sanhedrin staan en vrijmoedig getuigen van de Ene Naam waardoor wij behouden moeten worden (Hand.4:12,13) en zelfs zich verblijden nadat ze 'waardig geacht waren voor de Naam oneer te verdragen (Hand.5:41). Niets leek hen tegen te kunnen houden - ook de vervolging niet die uitbrak na de steniging van Stefanus. Het boek Handelingen is dan ook een prachtige bron van verhalen hoe God aan het werk was door zijn apostelen (zendingen) heen.

Paulus: gezonden naar de heidenen

De Heer Jezus kon nog zeggen dat Hij naar de kinderen Israëls was gezonden en Hij zond ook de twaalven twee aan twee uit naar de steden van Israël (Mat.10)². Hij zegt zelfs dat het niet goed is om het brood van de kinderen af te nemen en de honden voor te werpen (Mat.15:24-26). Maar Stefanus wordt door de leiders van Israël als het ware als een gezant Hem nagezonden om duidelijk te maken dat ze Hem niet als koning wilden (Luk.19:14). Vanaf dat moment (Hand.8) breekt niet alleen de vervolging los, maar wordt ook een begin gemaakt met de verbreiding van het evangelie naar de heidenen. Filipus gaat naar Samaria en wordt naar de Ethiopiër gezonden, Petrus wordt geroepen om Cornelius en de zijnen het evangelie te brengen en daartussenin wordt de wellicht belangrijkste zending door de Heer geroepen: Paulus.

De bekering van Paulus is krachtdadig. Ananias, die hem moet dopen, krijgt te horen: "Deze is Mij een uitverkoren vat om mijn naam te dragen zowel voor volken als koningen en zonen van Israel" - een brede bediening dus - en de Heer voegt er aan toe: "Want ik zal hem tonen hoeveel hij moet lijden voor mijn naam" (Hand.9:15,16). Hoewel Paulus al vrij snel in de synagogen predikt dat Jezus de Zoon van God is (Hand.9:20), zet de Heer hem nog een poosje apart om hem een aantal jaren later te roepen tot het werk waarvan we de kaartjes in onze Bijbels hebben zitten (Hand.13:2). Hoewel hij allang doorkneed was in de Schriften, moest hij eerst nog een leerschool doorlopen voordat de Heer hem op pad stuurde om tot in Rome (en wellicht tot in Spanje) het evangelie van de genade van God te betuigen, "eerst voor de Jood en ook voor de Griek" (Rom.1:16).

Er zou nog veel te zeggen zijn over deze apostel, maar ik wil alleen nog de aandacht vestigen op zijn bereidheid om te doen wat de Heer hem had opgedragen in de wetenschap dat

² Dit hoofdstuk heeft een sterk profetische lading en gaat deels over de laatste jaarweek, maar dat is niet het onderwerp van dit artikel.

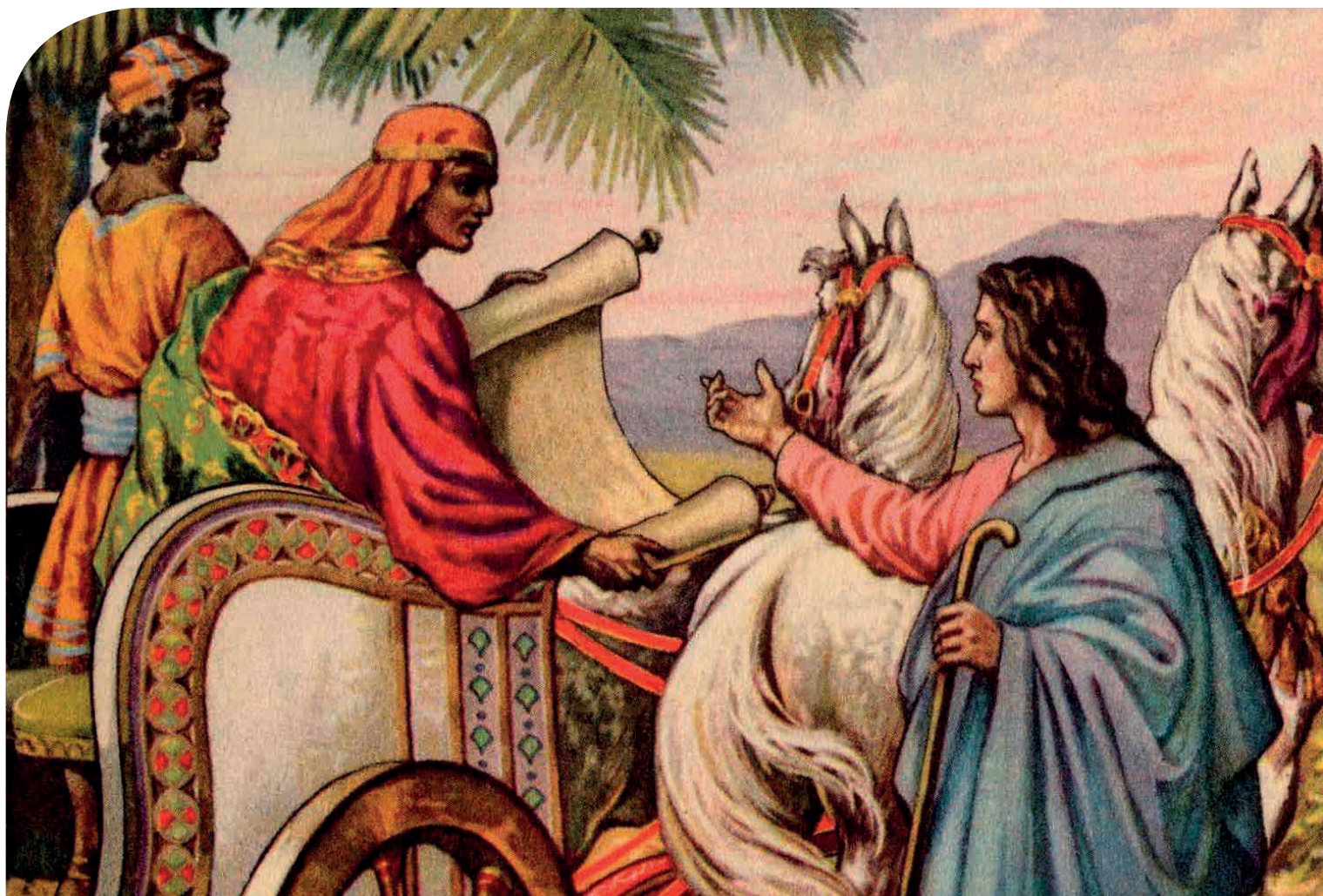
hij voor Hem zou moeten lijden. Heel kernachtig komt dat tot uiting als hij op weg naar Jeruzalem zegt: “Ik reken mijn leven niet als kostbaar voor mezelf, opdat ik mijn loop volbreng en de bediening die ik van de Heer Jezus heb ontvangen” (Hand.20:24). Paulus had een opdracht en een doel en dat alles lag in zijn Heer besloten - zijn eigen leven telde niet meer voor hemzelf, maar was aan de Heer overgegeven. Dat is precies wat in het leven van veel zendingen sindsdien zichtbaar is geworden.

Het evangelie gaat verder

Aan de twaalfen werd gezegd dat zij het evangelie moesten brengen aan elk schepsel, eerst in Jeruzalem, vervolgens in Judéa en Samaria en daarna verder tot aan het einde van

de aarde (Mark.16:20 en Hand.1:8). Toen Johannes aan het einde van de eerste eeuw stierf, was het evangelie in het hele Romeinse rijk gebracht, van Babylon tot Spanje. Volgens de overlevering is Thomas zelfs naar India gereisd. Behalve zendingen hebben ook ‘gewone’ gelovigen bijgedragen aan de verbreiding van het evangelie. We lezen daar al van in Hand.8:4 en 11:20.

In veel boeken over de kerkgeschiedenis lijkt de focus toch vooral te liggen op Europa en de grote kerken. Zo worden Willibrord en Bonifatius als pioniers voor onze streken gezien, terwijl het evangelie hier waarschijnlijk al gebracht was door Romeinse soldaten (en handelaren). Soldaten werden gerecruteerd uit alle delen van het rijk en als ze tot geloof kwamen, konden ze het evangelie bij terugkeer in hun eigen >>

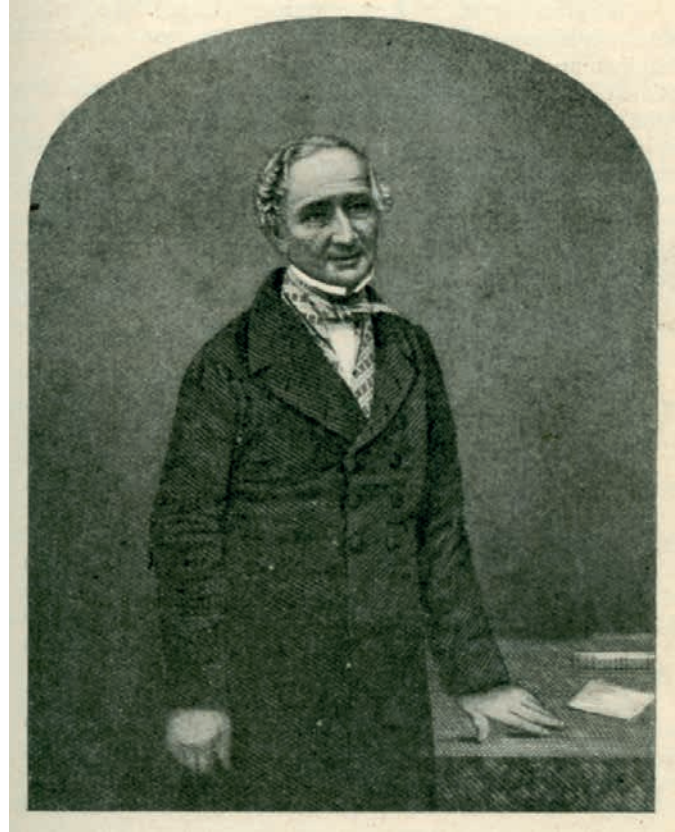
gebied verspreiden. Onder de Kelten in Ierland en Schotland was het evangelie ook al vroeg bekend. Iona in Schotland werd één van de bases voor zendingswerk. Evangelisten gingen uit (in groepen van 12 monniken en een abt), stichtten zendingsdorpen (met een kerk, schoollokalen en woningen), leerden de taal, vertaalden delen van de Bijbel en maakten liederen. Ze probeerden dicht bij de Schrift te blijven (de monniken mochten trouwen bijv.) en kwamen later in conflict met de officiële aartsbisschop van Canterbury. Onderwijs en ontwikkeling is in later eeuwen (ook bij de geloofszending) een belangrijk onderdeel blijven uitmaken van het zendingswerk.

Zending schrijft geschiedenis doordat mensen tot bekeering komen en veranderd worden, maar ook doordat hele gemeenschappen tot ontwikkeling komen. Op nogal wat plaatsen waar primitieve culturen werden gevonden, weten we van een eerdere, hoger ontwikkelde cultuur. Het heidendom brengt mensen in de duisternis. Waar mensen uit die duisternis bevrijd en in het licht gebracht worden, is ontwikkeling mogelijk. Bijgeloof, achterdocht, eerwraak, enzovoorts kunnen verdwijnen als harten veranderen.

We zien ook een andere ontwikkeling in de eerste eeuwen. De eenvoud die we in het NT vinden met een meervoudig oudstenschap, verdwijnt steeds meer - bisschoppen krijgen een steeds grotere bevoegdheid. Met de overstap van Constantijn naar het christendom komt er een ander gevaar bij: vermenging met de macht van de staat. De verbreiding van het evangelie wordt zo meer en meer verbonden met de macht van legers en koningen - en van bisschoppen. Zo werden er 'christelijke naties' gevormd met oppervlakkige bekeringen, waardoor het hart van evangelie in het gedrang komt.

De geloofszending

Na een wat aarzelend begin in de 18e breekt de geloofszending duidelijk door in de 19e eeuw. William Carey is een goed eerste voorbeeld en de Broederbeweging heeft in de 19e en 20e eeuw een belangrijke rol gespeeld. Anthony Norris Groves was een pionier, die in 1829 op weg ging naar Bagdad om daar (in een centrum van de Islam) het evangelie te brengen. Hij was ook onder de pioniers van de Broeders in Dublin, maar gehoorzaamde aan Gods roepstem om eerst in Bagdad en later in India voor de Heer te arbeiden. Hij verloor vrouw en kind en schreef daarna dat "hij toch rustte in de wil van de Heer vanuit de grond van zijn hart". Het wegemen van vrouw en kind kon hij zien als volgt: "De Heer in

zijn ontferming over mijn ziel heeft deze genegenheden weggevaagd, zodat ik niets in deze wereld zou hebben dan alleen Zijn dienst". Deze broeder wordt wel beschouwd als een vader van de geloofszending en heeft zeker laten zien dat het mogelijk is om alleen op Hem te vertrouwen. Dat was voor hem des te meer nodig omdat onenigheid tussen de Broeders de ondersteuning van zendelingen op de tocht zette. Gelukkig sprongen anderen bij en met name George Müller (die een geloofswerk in kindertehuizen heeft verricht) is van groot belang geweest in het organiseren van steun voor zendingswerk. Groves kon dan ook melden dat de Heer altijd weer voor hem heeft gezorgd, temidden van hongersnood, epidemieën en oorlogen - zelfs op momenten dat hij niets hoorde van zijn broeders in Engeland: nooit kwam hij tekort. Dit principe van op de Heer vertrouwen voor alles wat je nodig hebt, zien we ook bij anderen. In het boek 'Turning the world upside down' kunnen we lezen hoe anderhalve eeuw van werk van de (open) Broeders heel veel vrucht heeft gedragen (in heel veel landen), terwijl alle zendelingen (en dat waren er honderden) steeds op de Heer vertrouwden voor wat ze nodig hadden voor de dienst. Daarbij hebben ze zich bediend van allerlei methodes: openlucht, lectuur, deur aan deur, in dorpen en steden, met bijbelvertaling (soms al vroeg gebruik makend van lokale vertalers), scholen en medisch werk: elke situatie vraagt om wijsheid om te weten op welke manier het evangelie gebracht kan worden.

Hudson Taylor, stichter van de China Inland Mission (later werd dat de OMF), is een ander voorbeeld van vertrouwen op de Heer. Niet voor niets heeft zijn biografie de titel 'De man die God geloofde'. Hij heeft ook laten zien hoe je als zending in de cultuur kunt staan: hij werd zoveel mogelijk Chinees onder de Chinezen. Velen zijn in zijn voetsporen gevolgd.

Werken onder moslims

De Islam radicaliseert, maar het is al langer moeilijker om in moslim-landen te werken. In 1292 landde Raimund Lull in Tunis: hij wilde het evangelie onder moslims brengen. Na een verblijf in de gevangenis werd hij het land uitgezet om het opnieuw te proberen in 1307 in Algerije, waar hem hetzelfde lot wachtte. Later werd hij in Bougie gestenigd - zonder enige vrucht op zijn werk te hebben gezien. Vanuit de kerk kreeg hij geen enkele steun voor zijn werk.

In deze tijd is het niet heel veel gemakkelijker om het evangelie te brengen onder moslims, maar 'tentenmakers'³ proberen het wel. Het is de moeite waard meer over hun werk te weten te komen: het vraagt opoffering, het leren van de taal en cultuur, als vrouw gesluiert gaan, enzovoorts. Maar de Heer werkt!

Daarnaast zijn radio en internet van groot belang en werkt de Heer onder hen via dromen. Een markant verhaal is van een moslim die 21 dagen lang over de Heer droomt - totdat hij een Bijbel vindt en ontdekt dat daarin staat wat hij in zijn dromen heeft gezien: de dromen stoppen gelijk. En dan de moslim in Jemen die in een droom gewaarschuwd werd dat hij gelijk zijn huis moest verlaten omdat hij in gevaar verkeerde: hij werd wakker, pakte zijn spullen en vertrok - en zijn huis werd even later gebombardeerd. Hij begon te luisteren naar een evangelische radiozender (een FEBA project), de Heer verscheen opnieuw in een droom aan hem, hij zocht contact met de radio-zender en volgt nu de Heer Jezus. Op een andere plek in Jemen is een gemeente van meer dan 40 mensen (uit één familie) ontstaan door de radio.

En dan de moslims die ons land zijn binnen gekomen: al jaren vormen zij een nieuw werkterrein waarop nog maar weinigen zich wagen. In bijna alle dorpen en steden zijn er mogelijkheden ... maar het eist (zoals in veel zendingswerk) tijd en aandacht om relaties te bouwen.

³ Zo genoemd naar het beroep dat Paulus uitoefende om in zijn onderhoud te voorzien

Wat zal ik nog meer verhalen?

Er is teveel materiaal beschikbaar voor enkele pagina's in Focus. Wie zich werkelijk in de zending wil verdiepen, kan het allerbeste beginnen met enkele goede boeken die laten zien hoe mensen ook in de 20e of 21e eeuw de Heer hebben gediend.

Een bijzonder voorbeeld is 'Vijf kruisen in de jungle' dat verhaalt hoe Jim Elliot met vier andere broeders wordt omgebracht door de Indianen waar ze zes jaar lang voor gebeden hadden - en hoe de weduwen het werk met succes (en onder tranen natuurlijk) hebben voortgezet. Isobel Kuhn heeft geschreven over haar ervaringen - op weg naar de zending (De Hoge Weg) en op het zendingsveld (In de Arena).

Dat de Heer de prediking van het evangelie in de cultuur van de ontvangers heeft voorbereid, kun je lezen in boeken als 'Vredeskind' en 'Op zoek naar de Kern', maar het blijkt ook uit de manier waarop de Chinese taal in elkaar zit (True Son of Heaven van David Marshall). Zo bestaat het woord voor gerechtigheid uit het teken voor 'schaap' bovenop het teken voor 'ik'.

Het lezen van dat soort boeken kan je helpen om je te verdie- >>

pen in motieven en houding van de zendeling. De methode die gevolgd wordt, is verschillend per land, cultuur, tijdsgewricht en ook afhankelijk van de persoonlijkheid van de zendeling: God gebruikt mensen en weet alles over wie, wat en hoe. Hopelijk groeit daardoor ook het verlangen om bij de zending betrokken te zijn: in gebed, in ondersteuning van werkers (financieel, maar ook door contact met hen) en dan verder te zien wat de Heer op je weg brengt.

De wereld verandert

Wie nu rondkijkt in zedingsland, ziet heel veel organisaties en werkwijzen. Zo lang de grootste nood van de mens (die van zijn ziel) maar niet vergeten wordt, is prediking niet de enige manier om voor Hem te werken: Bijbelvertaalwerk, medische hulp, onderwijs, hulpverlening aan straatkinderen en verslaafden. Er was een tijd van grote evangelisatie-campagnes, er is ook in Nederland nogal wat deur-aan-deur werk gedaan, er liggen nog steeds heel wat kansen op markten en beurzen. Elke tijd en elke plaats kent zijn eigen mogelijkheden.

De tijd dat je als zendeling jarenlang niets van het thuisfront

hoorde, zijn wel voorbij: de communicatie-mogelijkheden zijn veel groter. Veel meer mensen kunnen lezen, radio's worden in sommige landen nog steeds veel gebruikt (en bieden grote kansen), maar internet is meer en meer het terrein waarop veel mensen zich bijna voortdurend bewegen. Apps voor smartphones vormen een nieuw terrein waarop zending mogelijk is.

Een andere tendens is de verstedelijking: een nieuwe jungle voor een nieuw soort zedelingen, met heel verschillende eisen voor verschillende landen. Er is een toenemend nationalisme, dat gekoppeld raakt aan religieuze herleving van Islam, Boeddhisme en Hindoeïsme, maar ook van bijvoorbeeld de Orthodoxe kerk. Het communisme is vrijwel verdwenen, maar de macht van leiders over hun land neemt toe.

Een andere verandering is die in zedingsland zelf. Fondsenwerving via de telefoon, email en post - het wordt helaas meer en meer gemeengoed, ook onder organisaties die als geloofszending zijn begonnen. Daarnaast zijn er steeds meer kortverbanders: mensen die voor een paar jaar, een paar maanden of zelfs een paar weken op pad gaan. Het nadeel is niet moeilijk te bedenken: het leggen van relaties is heel wat

moelijker en de eenzaamheid van het werk komt niet echt binnen als je met een groep jongeren even iets komt doen. Anderzijds kunnen jongeren door een 'vakantie-ervaring' wel meer betrokken raken bij zendingswerk en mogelijk meer ontdekken over wat de Heer met hun leven wil.

Tenslotte

Zendingswerk omspannt eeuwen en de hele wereld. Elke gelovige kan erbij betrokken raken: is dat eigenlijk niet vanzelfsprekend? Goed om over na te denken. De vraag is natuurlijk of we allemaal geroepen zijn om zending te worden. Aan de ene kant geldt dat de Heer speciale mensen voor speciale taken heeft geroepen: de twaalven, Paulus, Barnabas en later vele anderen. Soms is voor zo'n taak een grondige voorbereiding nodig: geestelijk, maar ook in andere opzichten (zoals taalstudie). Het is niet goed om de roeping van de twaalven of van Paulus zomaar op onszelf toe te passen. Aan de andere kant zijn er altijd discipelen geweest die ook predikten - zonder dat de Heer hen specifiek had geroepen, zo lijkt het (Hand.8:4 en 11:20). Laat de levens van apostelen en zendingen ons inspireren tot gebed en tot actie - op welke schaal

dan ook: de Heer wil altijd de weg wijzen en ook voorzien in alles wat nodig is om die weg te gaan.

Aanbevolen boeken

1. Zo zend ik ook u, Cor Bruins, uitgeverij Medema, 1981
2. Turning the world upside down, Stunt e.a., Echoes of service, 1972
3. Handelingen van de gemeente (deel 1 en 2), R.H. Matzken, uitgeverij Kok, 1985/1986
4. Op zoek naar de Kern, Anderson en Moore, uitgeverij Medema, 1992
5. De man die God geloofde, Marshall Broomhall, ELK/OMF
6. In de Arena / De Hoge Weg, Isobel Kuhn
7. en vele anderen, zoals Vredeskind, Vijf kruisen in de Jungle, ...